

REZUMAT

Cuvinte cheie: dezvoltare sustenabilă, turism rural, cluster, spin-off, Lapusna.

Teza de doctorat „**Studii privind perfecționarea managementului serviciilor și ecoturismului pe Valea Gurghiului**” are ca obiectiv general identificarea și valorificarea potențialului de dezvoltare a ecoturismului în cadrul comunităților rurale din Valea Gurghiului. Lucrarea abordează o problemă importantă care preocupă numeroase comunități rurale – dezvoltarea serviciilor și ecoturismului rural în context european actual.

Motivația realizării tezei de doctorat o constituie relevarea importanței științifice și practice a rolului pe care un proces formal de management strategic integrat în dezvoltarea și ecoturismului rural îl deține la nivelul comunităților rurale, atât din punct de vedere al opțiunilor de dezvoltare al acestora, cât și în ansamblul dezvoltării europene.

Scopul tezei constă în **elaborarea unui studiu complex**, fundamentat științific, pentru îmbunătățirea managementului serviciilor ecoturistice rurale pe Valea Gurghiului, completat cu un **scenariu privind dezvoltarea durabilă a Destinației ecoturistice a Văii Gurghiului** în context european (**Model integrat de dezvoltare zonală**); bazat pe studiul complex realizat. La baza studiului stă principiul metodologic al abordării complexe sistemice a conceptelor economice și sociale contemporane.

Folosind metode creative (**Tripon, 2006**) am identificat și apoi am cautat răspunduri la următoarele întrebări: care sunt rezervele de idei, atitudini, experiențe, bunuri care pot contribui la dezvoltarea durabilă a zonei analizate?... cum putem mobiliza întregul potențial existent pentru dezvoltarea unui pol al ecoturismului românesc pe Valea Gurghiului?... cum putem integra în context european și mondial produsele/serviciile de ecoturism din Valea Gurghiului?... care sunt pașii de urmat pentru ca viziunile frumoase să devină realitate curentă într-un timp scurt?... care sunt problemele manageriale majore ce s-ar putea manifesta și care sunt soluțiile manageriale propuse?...

Pentru realizarea scopului propus au fost avute în vedere obiectivele care urmează:

Obiectivele urmărite în cadrul cercetării sunt:

- ✓ **Identificarea modalităților optime pentru promovarea destinației ecoturistice Valea Gurghiului.** Esența obiectivului urmărit este dezvoltarea zonei prin ecoturism care să asigure o folosire judicioasă a potențialului urmărind principiile dezvoltării durabile și să asigure un cadru organizatoric viabil pentru perpetuarea tradițiilor și culturii locale. Ca și condiție pentru „deschiderea” zonei o constituie legăturile de comunicație din interiorul ei și conectarea lor la rețeaua națională și internațională, aspect ce implică modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere locale și extinderea cu modernizarea infrastructurii de telecomunicații. Zona se confruntă încă pe alocuri cu nevoia dezvoltării rețelelor de facilități primare: apă, canalizare, energie electrică și gaze naturale.
- ✓ **Identificarea căilor pentru dezvoltarea turismului.** Prioritatea vizează exploatarea potențialului turistic al regiunii prin evidențiere și conștientizarea valorii obiectivelor ecoturistice existente, stabilirea unui nivel acceptabil al calității serviciilor prestate, dezvoltarea unor obiective și produse ecoturistice noi care să crească veniturile economice rezultate din activitatea turistică, să asigure surse suplimentare de venituri din munca tradițională a localnicilor îndreptată pe asigurarea traiului zilnic.
- ✓ **Identificarea modalităților concrete pentru dezvoltarea rurală durabilă.** Datorită ponderii ridicate a zonelor rurale în România, punem accentul pe promovarea dezvoltării integrate și durabile a acestora prin optimizarea sectoarelor existente, încurajarea diversificării activităților economice și sociale, susținerea dezvoltării și modernizării infrastructurii și prin accesul la noile tehnologii. Urmărim, de asemenea, creșterea calității vieții prin prezervarea mediului, îmbunătățirea condițiilor de viață și a accesului la serviciile de bază precum și menținerea unor comunități rurale viabile prin prezervarea culturii și tradițiilor acestora. Mediul rural zonal este caracterizat în general de o dotare publică redusă, în ceea ce privește sistemul de servicii oferite populației, asistență sanitară, dotarea cu utilități a gospodăriei (gaz metan, apă potabilă, telefonie) ceea ce creează discrepanțe față de mediul urban.

- ✓ **Dezvoltarea resurselor umane.** Valorificarea și amplificarea calității capitalului uman reprezintă una din condițiile esențiale pentru reușita implementării strategiei de dezvoltare durabilă a destinației ecoturistice a Văii Gurghiului.

Având în vedere scopul și obiectivele specifice propuse în teză, prin realizarea lor, se rezolvă următoarele sarcini:

- ✓ identificarea și valorificarea resurselor locale care se pretează la dezvoltarea produsului și serviciilor ecoturistice rurale;
- ✓ reliefașarea partenerilor importanți din zonă și cuprinderea lor într-un cluster;
- ✓ argumentarea superiorității clusterului în valorificarea potențialului local;
- ✓ dezvoltarea temerilor/preocupărilor în colaborarea prin cluster a partenerilor implicați și precizarea modului de depășirea al lor;
- ✓ realizarea planului de acțiune – întâi un spin-off inovativ pentru cercetare aplicativă și apoi un cluster.

Sinteza părților principale ale tezei de doctorat

Partea I-a a lucrării, STUDIU BIBLIOGRAFIC ÎN DOMENIUL ECOTURISMULUI ȘI MANAGEMENTULUI este alcătuită din 3 capitole ce surprind aspecte teoretice privind studiul bibliografic – dezvoltare durabilă și ecoturism în România și Europa, conceptele de ecoturism și management.

Partea a II-a a lucrării, CERCETĂRI PROPRII, REZULTATE ȘI INTERPRETĂRI, este compusă din 8 capitole care prezintă cercetările proprii, rezultatele și interpretările acestora.

CAPITOLUL I - CONCEPTUL ECOTURISMULUI, TIPOLOGIA ȘI MANAGEMENTUL ACESTUIA. Realizează o analiză generală a conceptelor generale privind [Ecoturismul - clarificări conceptuale, principii, piața ecoturistică – dimensiuni, tendințe, profilul ecoturistului; Organisme implicate în susținerea activităților ecoturistice; Managementul turistic/ecoturistic; Managementul calității totale; Inovarea ca proces.](#) Inovări de produs în ecoturism (produse sau servicii noi în ecoturism); inovarea metodelor, ca și modificări planificate în procesul combinării factorilor de influență; inovații de structură, ca și schimbări în coordonarea sarcinilor executanților; schimbări în rapoartele de autoritate sau a sistemelor de retribuție; inovări sociale - care sunt în

legătură cu concedierea sau angajarea de colaboratori, cu schimbarea de comportament prin reconversie sau specializare profesională, sisteme motivaționale etc.

CAPITOLUL II - PROCESUL INOVĂRII ÎN AGROTURISM. Dezvoltăm subiecte precum [Strategia Europa 2020 - o uniune a inovării](#); [Destinații europene de excelență](#); [Natura 2000 – particularități și implicații pentru piața românească](#); [Master planul pentru dezvoltarea turismului național 2007 – 2026](#); [Programul „Europa de Sud-Est”](#); [Programul Operational Sectorial Creșterea Competitivității Economice](#); [Integrarea întreprinderilor în lanțurile de furnizori sau clustere](#); [Managementul proiectului](#). **Industria ospitalității este deosebită de oricare alta, iar orice manager al ospitalității are mai multe contacte directe cu clienții (oaspeții) decât au majoritatea managerilor din celelalte domenii, trece prin mai multe crize și tensiuni decât managerii din industria productivă, planifică mai multe simulări și antrenamente în departamentul pe care-l coordonează, caută oameni cu aptitudini manageriale speciale, trebuie să fie capabil să se aștepte la neprevăzut.**

CAPITOL III. DEZVOLTAREA DURABILĂ. [Prezintă Strategia Națională pentru dezvoltare durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030 și Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România.](#) **Importante sunt domeniile care trebuie avute în vedere pentru a fi promovate pentru ca ecoturismul să poată fi dezvoltat, și anume: conștientizarea publică și educația, dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea afacerilor și dezvoltare locală, conservarea și protejarea naturii, marketingul și promovarea (Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România).**

CAPITOLUL IV - SCOPUL, OBIECTIVELE ȘI METODOLOGIA CERCETĂRII. **Rezumă Scopul și obiectivele urmărite, Metodologia cercetării (Metode de studiu, Dihotomia calitativ-cantitativ, Metode cantitative de cercetare, Metodele calitative, Metode integrate de studiu, Cercetări pe bază de sondaj). Metode integrate de studiu - care au ca scop diminuarea dezavantajelor altor tipuri de metode prezentate, pentru a constitui un tablou cât mai fidel și complet al realității organizației investigate; Am folosit studiul de caz pentru SC „ANCA’S SECRET” SRL.**

CAPITOLUL V - STUDIUL CONDIȚIILOR GEOGRAFICE, CULTURALE ȘI ECONOMICE DIN VALEA GURGHIIULUI. Prezentăm: Studiul condițiilor geografice, culturale și economice din Valea Gurghiului, Descrierea geografică și economică a zonei Aria Fâncel, Tipurile de turism practicabile în structurile ecoturistice locale, Resursele umane, Tradiții culturale și Resursele antropice ale Văii Gurghiului. Punem accent pe practicarea, la început, a următoarelor activități recreaționale ecoturistice: Cunoașterea și învățarea unor meșteșuguri tradiționale; Studierea și învățarea unor obiceiuri tradiționale; Vizionarea de filme și consultarea documentelor cu caracter științific privind ariile protejate; Studierea ecosistemului din ariile protejate; Fotografiera / filmarea resurselor locale de floră și faună; Drumeții montane pe trasee marcate; Plimbări cu atelaj hipo în spații amenajate; Plimbări cu schiurile / sania pe trasee amenajate; Ciclism pe trasee marcate; Vizite la obiective istorico-culturale amenajate pentru pasiunea turiștilor.

CAPITOLUL VI - STUDIUL PRIVIND DEZVOLTAREA ECOTURISMULUI LOCAL ȘI ZONAL. Rezultatele sondajului de opinie cu privire la dezvoltarea ecoturismului și turismului rural pe Valea Gurghiului scot în evidență posibilitățile reale actuale și evidențiază ca principal punct de atracție din cadrul localităților din eșantion, cadrul natural, urmat de (la același nivel) de floră și faună, tradiția și arta culinară specifică Văii Gurghiului, continuând cu obiceiurile și cultura tradițională. Analiza unor aspecte ale fenomenului turistic în Sovata – stațiune de renume, aflată în vecinătate, poate constitui un exemplu demn de urmat.

CAPITOLUL VII - STUDIUL PRIVIND INTEGRAREA MANAGERIALĂ ÎN ECOTURISMUL DIN VALEA GURGHIIULUI. Abordăm Managementul strategic al proceselor din ecoturism (Managementul strategic al proceselor din ecoturism, Etapele managementului strategic, Integrarea intuiției și analizei), Explorare în managementul performanței pe Valea Gurghiului (Măsurarea performanței, Demersul măsurării performanței în ecoturism, Managementul integrat în ecoturismul din Valea Gurghiului), Managementul proiectelor din Valea Gurghiului, Clustere pe Valea Gurghiului - Exemple, Colaborarea interactivă - Clusterul (Porter, Clusters and Cluster Development) incumbă colaborarea interactivă a sinergiilor membrilor din sectorul economic, guvernamental, neguvernamental, instituțional, științific, cultural și social,

dintr-un spațiu geografic comun, orientate spre atingerea unui scop comun cu beneficii individuale pentru toți membrii implicați. Clusterul, în forma promovată de Porter - expert cu strategii economice globale de la Harvard Business School, reprezintă o formă de management superior în maximizarea valorificării resurselor implicate dintr-o arie geografică, respectând anumite condiții. Prin cluster părțile implicate beneficiază de eficientizarea resurselor din aria geografică implicată odată cu soluționarea unor aspecte socio-economice: *ocuparea forței de muncă crescută și mai rațional utilizată prin punerea la dispoziție în comun a informațiilor, experienței și a abilităților personale; corelarea pregătirii de specialiști în instituțiile de învățământ superior în funcție de necesitățile reale de nișă din zonă; creșterea potențialului inovativ și a completivității în dezvoltarea economică a zonei; stimularea companiilor noi create și reducerea presiunii individuale pe membrii, creată de mediul concurențial extern din alte zone.*

CAPITOLUL VIII - STUDIU PRIVIND EDUCAȚIA ȘI FORMAREA PROFESIONALĂ PRIN ȘI PENTRU ECOTURISM. Prezentăm educația și formarea profesională prin și pentru ecoturism (Educația și formarea profesională continuă, Categoriile de învățare conștientă, Teme majore și mesaje cheie), Managementul proiectelor pentru educație/formare prin și pentru turism - Probleme de educație/formare cu care se confruntă ecoturismul pe Valea Gurghiului. După educația formală punem un accent deosebit pe învățarea informală (lecțiile vieții profesionale și extra-profesionale), care constituie, dincolo de o opinie sau alta, de o practică sau alta, o sursă nesecată de educație, de inovație nu numai în sfera exercitării unei sau altei profesii, ci și în cea a metodologiei de învățare și predare, în sistemul valorilor social - culturale.

CAPITOLUL IX - STUDIU PRIVIND PERFEȚIONAREA MANAGEMENTULUI SERVICIILOR DE ECOTURISM ÎNTR-O FIRMĂ INOVATIVĂ prezintă un Studiu de caz - agenție locală de turism (Prezentarea agenției, Prezentarea unui pachet agro-turistic local, Perfeționarea managementului la agenție) și fundamentarea înființării unei întreprinderi de cercetare aplicativă pentru ecoturism inovativ, de tip spin-off, ale cărui obiectivele specifice vizează valorificarea a 6 concepte inovative: „Destinația ecoturistică Valea Gurghiului”, „Autofinanțare secvențială durabilă pentru IMM-uri și rețele parteneriale de eco IMM-uri inovative centrate pe ecoturism”, „Rețea de capacitate durabilă a specialiștilor din eco IMM-uri pentru formare umană și profesională creativă”,

„Centru de cercetare aplicativă pentru Ecoproiecte tehnologice&nontehnologice Inovative”, „Promovarea ecoturismului folosind principiile de dezvoltare durabilă, eficiență energetică și activități împotriva schimbărilor climatice”, Metodologie în tehnologia informației și comunicației pentru utilizarea/valorificarea mărcii – DIN INIMA TRANSILVANIEI (care pornește din „Destinația ecoturistică Valea Gurghiului”). Sunt menționate activitățile și sub-activitățile, rezultatele anticipate, metodologia de implementare, cererea pentru rezultatele imediate.

CAPITOLUL X - SCENARIU PENTRU PERFECTIONAREA MANAGEMENTULUI SERVICIILOR INTEGRATE DE ECOTURISM PE VALEA GURGHIULUI. Începem cu un **Scenariu pentru perfecționarea managementului serviciilor integrate de ecoturism având ca obiectiv 5.000 turiști / an aduși în programe ecoturistice pe Valea Gurghiului pe curse low cost (pornind de 1000 de turiști / an în Anul I și ajungând la 5000 de turiști / an, în anul V).** Apoi dezvoltăm un **Proiect managerial numit „Din Inima Transilvaniei”** cu marcă înregistrabilă care pornește din Valea Gurghiului prin fundamentarea unui cluster cu sinteza metologică și ciclul de viață, managementul proiectului (principii, cadrul de analiză logică), planificare (procesul de planificare, control și monitorizare), raportare și învățare în proiectul integrator, evaluare (pregătirea proiectului și elaborarea lui, evaluarea costurilor, evaluarea activităților, evaluarea rezultatelor, evaluarea scopului, evaluarea obiectivelor generale, noi oportunități de evaluare).

În final prin **CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI**, reluând ipotezele și analizele de la care am plecat, subliniem interpretările proprii și importanța lor la nivelul comunităților rurale din Valea Gurghiului. Finalizăm cu un set de concluzii privind impactul managementului strategic integrat în dezvoltarea serviciilor și ecoturismului în comunitățile rurale, evoluția unor procese și indicatori în spațiul analizat, precum și manifestarea diverselor componente ale proceselor cercetate și constatările rezultate din analiza constrângerile existente, a premiselor, a soluțiilor posibile (împreună cu stakeholderii). În esență știm că: Dezvoltarea rurală durabilă constituie una dintre noile priorități la nivel european, la care mediul public și privat românesc pot să răspundă în mod activ pentru a contribui la creșterea nivelului de trai; Materializarea legăturilor existente între comunitățile rurale apropiate la diferite niveluri ale activității umane și ale societății conduc la crearea unui mediu stabil, propice dezvoltării economice și sociale în general, a ecoturismului în particular; Secretul managementului strategic integrat în dezvoltarea comunitară durabilă

constă în posibilitatea utilizării soluțiilor inovative, ținând seama de multitudinea de resurse tangibile sau intangibile și avute la dispoziție la nivelul rural.

Recomandările rezultate se referă la: Adoptarea sustenabilității drept concept principal al strategiei de dezvoltare integrată a comunităților de pe Valea Gurghiului; Finalizarea Planului managerial folosind rezultatele studiului realizat; Dezvoltarea analizei nevoilor și a potențialului de dezvoltare a destinației ecoturistice cercetate; Dezvoltarea unui sistem de management al performanței cu accent pe comunicarea viziunii asupra obiectivelor tuturor locuitorilor, stabilirea unor criterii și nivele de performanță individuale și de grup/comunitare în directă legătură cu obiectivele majore; Consolidarea unei echipe interdisciplinare pentru punerea în valoare a resurselor; Valorificarea integrată a producției cinegetice, fructe de pădure, pește, a izvoarelor minerale clorosodice și a surselor de sare, a Pădurii de stejari seculari de la Mociar; Dezvoltarea tradițiilor culturale; Valorificarea superioară a resursele antropice; Adoptarea deciziilor de larg interes zonal pe principii multicriteriale; Consolidarea continuă a cunoașterii și inovării locale. **Recomandăm începerea dezvoltării unei rețele locale pentru produse de artizanat – cu valorificare locală sau la export.**

Concluziile și recomandările vizează contribuția personală la soluționarea managerială a problemelor generate de procesul de dezvoltare a serviciilor și ecoturismului în comunitățile rurale de pe Valea Gurghiului și, indirect, la dezvoltarea unui spin-off inovativ de cercetare aplicativă - ca rod al cercetărilor proprii și a unui scenariu managerial în cadrul unui cluster specializat pe ecoturism.